

Абдирайимова Н. А., физ.-мат. илим. канд, доцент
nabdiraiimova@oshsu.kg, ORCID: 0009-0007-8411-6279
Мурзакматова З. Ж., окутуучу
zmurzakmatova@oshsu.kg, ORCID: 0009-0004-4495-9675
ОшМУ, Ош ш., Кыргызстан

МАГИСТРАНТТАРДЫ ОКУТУУДА MOODLE СИСТЕМАСЫН КОЛДОНУУНУН ӨЗГӨЧӨЛҮГҮ

Жогорку билим берүүнүн эки баскычтуу системасынын экинчи баскычы, башкача айтканда, магистратура бөлүмүнүн окуу процессин автоматташтырууда Moodle системасынын артыкчылыктары жана өзгөчөлүктөрү изилденет. Мында негизги маселе болуп аралыктан (дистантык) окутуу магистранттар үчүн окутуунун перспективдүү формасы жана экендигин негиздөө эсептелинет. Moodle системасы аркылуу магистранттарды дифференцилап окутуу, өзүнүн үстүнөн иштөө жана өзүн-өзү өнүктүрүү, кайтарым байланышты жогорку деңгээлде түзүү жана кесиптик компетенттүүлүктү калыптандыруунун жолдору каралат. Магистранттарды окутууда Moodle системасын колдонуу билим берүүнүн сапатын жогорулатууга жардам берет, окуу процессин ийкемдүү жана ыңгайлуу жүргүзүүгө шарт түзөт, ошондой эле магистранттарга заманбап информациялык чөйрөдө зарыл болгон көндүмдөрдү өнүктүрөт. Андан сырткары, макалада окуу процессинде окутуучулар жана магистраттар тарабынан чечилүүчү маселелер белгиленет.

Түйүндүү сөздөр: Moodle системасы, аралыктан окутуу, дифференциялап окутуу, көндүмдөр, кесиптик компетенттүүлүк, өзүн-өзү өнүктүрүү, кайтарым байланыш, магистранттардын жетишкендиктерин баалоо, информациялык технологиялар.

Абдирайимова Н. А., канд. физ.-мат. наук, доцент
nabdiraiimova@oshsu.kg, ORCID: 0009-0007-8411-6279
Мурзакматова З. Ж., преподаватель
zmurzakmatova@oshsu.kg, ORCID: 0009-0004-4495-9675
ОшГУ, г. Ош, Кыргызстан

ОСОБЕННОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ СИСТЕМЫ MOODLE ПРИ ОБУЧЕНИИ МАГИСТРАНТОВ

Второй этап двухуровневой системы высшего образования, т.е. преимущества и особенности системы Moodle будут изучены при автоматизации учебного процесса магистратуры. При этом основным вопросом является обоснование того, что дистанционное обучение является перспективной формой обучения для магистрантов. Будут рассмотрены пути дифференцированного обучения магистрантов через систему Moodle, работы над собой и саморазвития, создания высокого уровня обратной связи и формирования профессиональной компетентности. Применение системы Moodle в обучении магистрантов способствует повышению качества образования, делает процесс обучения более гибким и удобным, а также развивает у магистрантов навыки, необходимые в современной информационной среде. Кроме того, в статье отмечаются вопросы, решаемые преподавателями и магистрантами в процессе обучения.

Ключевые слова: система Moodle, дистанционное обучение, дифференцированное обучение, профессиональная компетентность, саморазвитие, обратная связь, оценка достижений магистранта, информационные технологии.

*Abdiraimova N. A., cand. phys.-mathem. science, docent
nabdiraiimova@oshsu.kg,*

ORCID: 0009-0007-8411-6279

Murzahmatova Z. J., teacher

zmurzakmatova@oshsu.kg, ORCID: 0009-0004-4495-9675

Osh state university, Osh, Kyrgyzstan

PECULIARITIES OF MOODLE SYSTEM APPLICATION IN TEACHING UNDERGRADUATES

This article deals with the advantages and features of the Moodle system in automating the educational process of Master's degree program, and the second stage of the two-level system of higher education. At the same time, the main issue is the justification of the fact that distance learning is a promising form of learning for master's students. The ways of differentiated training of master's students through the Moodle system, working on themselves and self-development, creating a high level of feedback and formation of professional competence will be considered. In addition, the article points out the issues solved by the teachers and master's students in the process of learning.

Key words: Moodle system, distance learning, differentiated learning, professional competence, self-development, feedback, evaluation of master's student achievements, information technologies.

Киришүү. Азыркы мезгилде компьютердик техниканын жана байланыш каражаттарынын жогорку ылдамдыкта өнүгүүсүнүн натыйжасында санариптик коомго өтүү мамлекеттин көпчүлүк ишмердүүлүк чөйрөсүндө кайра өзгөрүүлөрдү талап кылат. Ал эми ушул эле өзгөрүү билим берүү системасында да жүрүп жатат. Жаңы прогрессивдүү концепциялардын негизинде билим берүү сферасынын өнүгүүсү, окуу-тарбиялык процесстерде жаңы педагогикалык ыкмаларды жана илимий-методикалык платформаларды жайылтуу, андан сырткары, жаңы маалыматтык технологияларды колдонуу – негизги актуалдуу көйгөйлөрдүн бири. Билим берүү системаларында, тагыраак айтканда, ЖОЖдордун бардык ишмердүүлүктөрүн автоматташтырууда маалыматтык системаларды колдонуу талапка ылайык. ЖОЖдун окуу процессин автоматташтыруунун негизги максаты болуп билим берүүнүн сапатын жогорулатуу эсептелет. Билим берүү системасында ар кандай маалыматтык системаларды колдонуу аркылуу дистанттык окутууну уюштуруу бардык деңгээлинде маанилүүлүгүн көрсөтөт [1].

Дистанттык окутуу – окуу процессинин бардык компоненттерин камтыган жана интернет технологияларынын каражаттарынын жардамында ишке ашуучу окутуучу

менен окуучунун аралыктан бирге аракеттенишүүсү. Дистанттык окутуунун технологиясы, б. а., окуу процессин автоматташтыруу ХХ кылымдын аягында интенсивдүү өнүгө баштаган.

Moodle системасы – окуучуларга, студенттерге жана магистранттарга жекелештирилген окуу чөйрөсүн түзүүдө ишенимдүү, коопсуз жана интеграцияланган система менен камсыз кылуу үчүн иштелип чыккан окутууну башкаруу системасы (LMS). Moodle дистанттык окутуу системасындагы окутуунун базалык каражаттары болуп дистанттык курстар эсептелинет. Moodle дистанттык окутуу системасы дистанттык курстардын иштелмелери үчүн инструменттерди көрсөтөт. Moodle системасы электрондук окутуунун мазмунун түзүп, борборлоштурулган онлайн окутуу чөйрөсү аркылуу магистранттарга окутулуучу материалдарды жеткире алат. Окуу процессин автоматташтырууда Moodle системасы Азия жана Европа өлкөлөрүндө эң популярдуу система катары эсептелинет жана башка системаларга караганда бир топ мүмкүнчүлүктөргө ээ [2].

Moodle системасындагы негизги каражаттар:

• *ресурстар* – магистранттар үчүн түзүлгөн курстун бөлүмдөрүнө жайгаштырган теориялык материалдар. Ресурстар файл жана шилтеме аркылуу берилет. Электрондук документтердин форматтарынын кеңири диапозону колдонулат;

• *активдүү элементтер* – магистранттар үчүн кайтарым байланышты уюштуруу (талкуу, анализ жүргүзүү, форум, чат, пикир алмашуу ж. б.) аткарылат. Андан сырткары, билимди текшерүүнү уюштуруу (тесттер, тапшырмалар ж. б.) каралат;

• *тапшырмалар* – магистранттар үчүн түзүлгөн маселелер берилет, аларга жооптор электрондук түрдө көрсөтүлөт;

• *жумушчу дептер* – жазуу текшерүү иши же эссе. Окутуучу тапшырма берет, ал эми магистранттар тапшырманы аткарат жана кандайдыр бир убакка чейин аны ондоого болот;

• *сурамжылоо* – магистранттарга суроо берүүдө жооптордун бир же бир нече вариантын тандоо үчүн мүмкүндүк берүүчү механизм. Сурамжылоону колдонуу менен тигил же бул суроолор боюнча магистранттардын оюн, сунуш-пикирлерин алууга болот;

• *берилгендердин базасы* – берилгендердин базасы элементи төмөнкүлөр үчүн колдонулат:

➤ макалалардын, китептердин гипершилтемелердин жана башкалардын биргеликте чогултулушу;

➤ магистранттар тарабынан түзүлгөндөрдү слайд, флипчарт ж. б. аркылуу демонстрациялоо;

➤ файлдарды сактоо үчүн орун берүү үчүн ж. б.

• *семинар* – сабактын түрү, магистранттардын жумуштарынын жыйынтыктары бааланат;

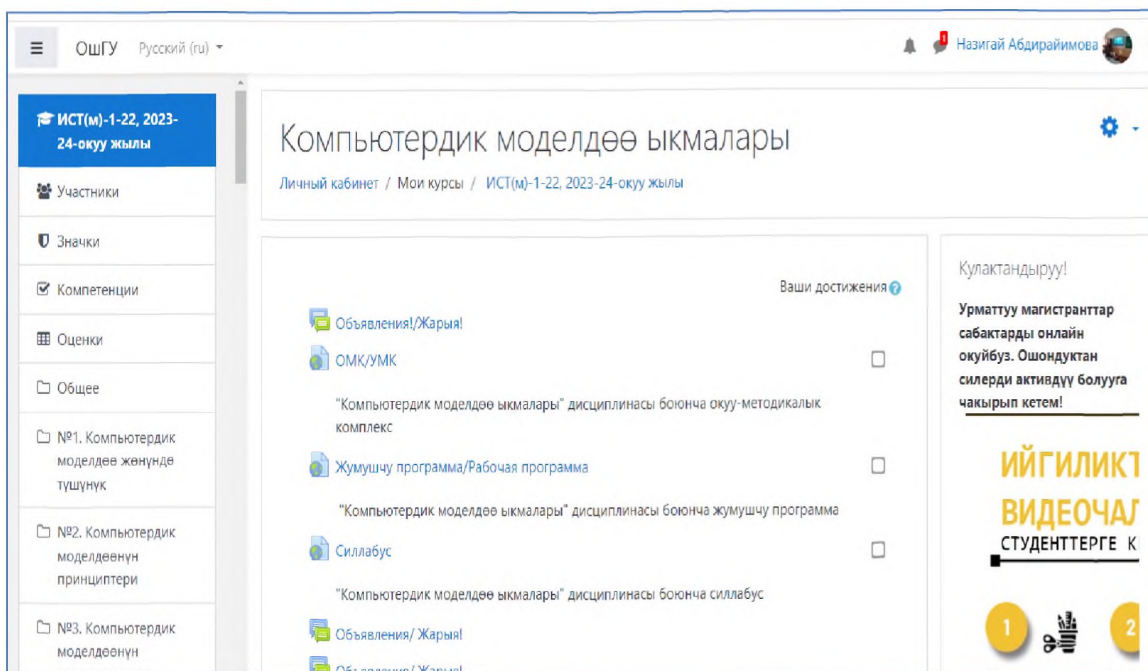
• *сабак* – сабактын түрү, мында окуу материалдары бөлүм-бөлүм боюнча берилет. Окуу материалынын аягында суроо берүүгө болот;

• *тесттер* – Moodle системасында билимдерди текшерүү үчүн негизги каражат.

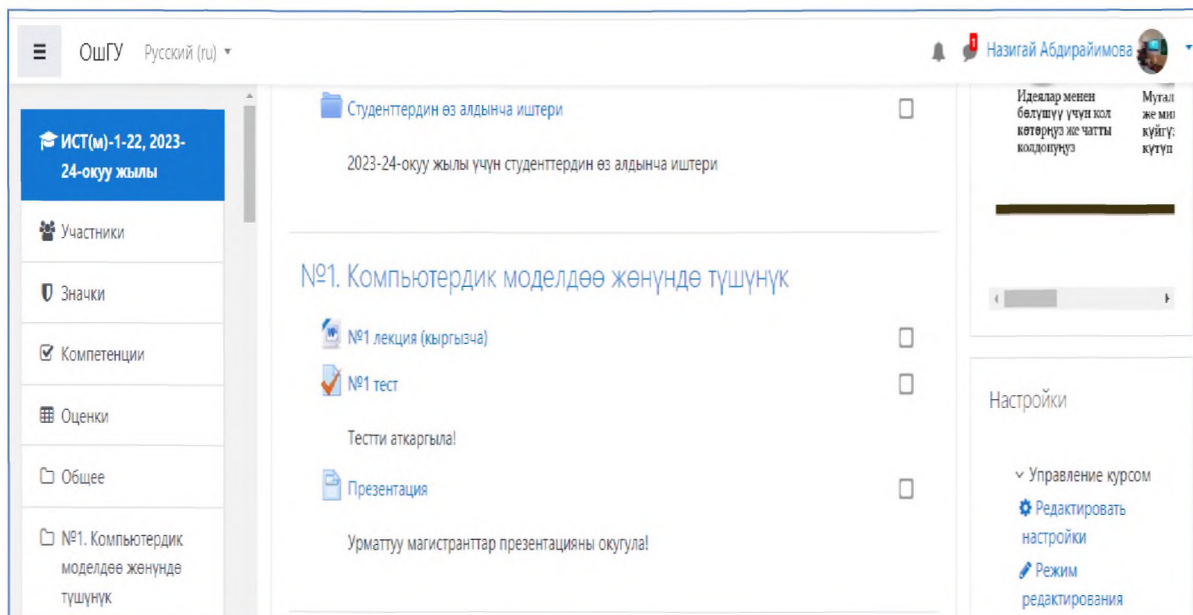
Moodle системасы аркылуу магистранттардын сабактарын уюштуруу

1. Билимдерди электрондук түрдө файлдардын, архивдердин, веб-беттердин, лекциялардын жардамында берүү.

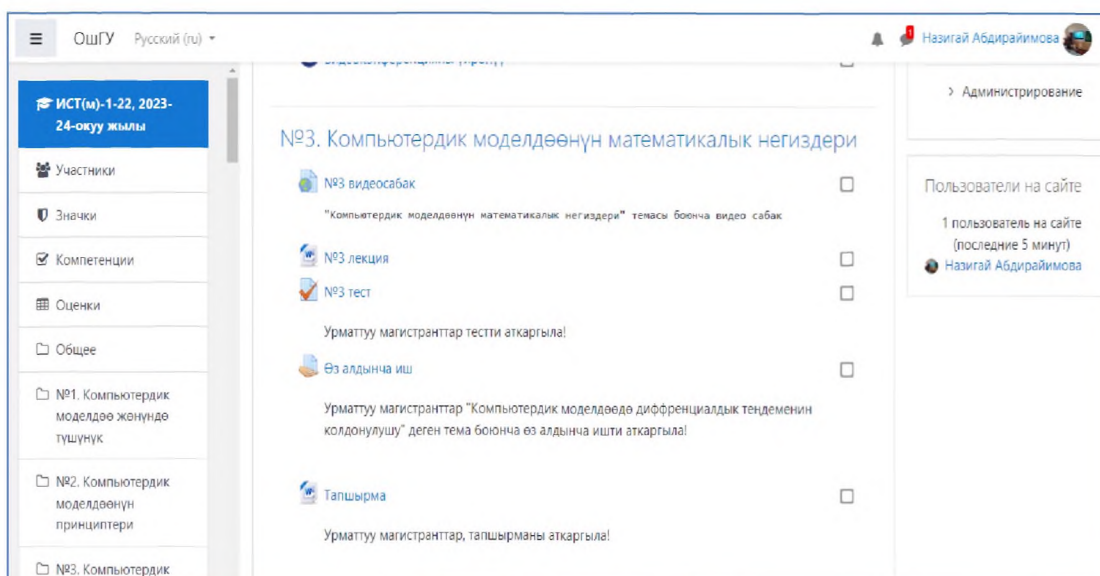
**НАРОДНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ. ПЕДАГОГИКА.
МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ**

2. Билимдерди текшерүү жана тесттерди, тапшырмаларды, магистранттардын өз алдынча иштерин системага жайгаштыруу. Магистранттар иштеринин жыйынтыктарын тексттик түрдө же файл түрүндө жөнөтүү.

3. Магистранттардын анык бир темада окуу жана илимий-изилдөө жумуштарын *wiki*, семинарлардын, форумдардын жардамында колдонуусу.

4. Магистранттар бири бири менен жана окутуучу менен өз ара аркеттенишүүсү. Ал үчүн форумдарды, чаттарды колдонуу.

Магистранттарды окутууда Moodle системасы төмөнкүлөрдү камсыздайт.

1. Окутуучу жана магистрант үчүн ыңгайлуу орунду жана убакытты тандоо;
2. Билимди мыкты өздөштүрүү;
3. Окутуучу менен магистранттын байланышы керек болгон учурда жүргүзүлөт. Мисалы, эгерде магистрант окутуучу тарабынан берилген тапшырмаларды аткарса, ал окутуучу менен байланыша алат;
4. Индивидуалдык окутуу;
5. Убакытты жана акчаны үнөмдөө. Окуу сааттарына кеткен убакыт жана акча зарылчылыктарын жокко чыгарат.

Moodle системасынын артыкчылыгы

Moodle системасынын негизги артыкчылыгы болуп *бекер колдонуу* мүмкүнчүлүгүнө ээ болушу жана *ачык бааштапкы коддо* берилиши эсептелет. Дистанттык окутуу эффективдүүлүк, ийкемдүүлүк, модулдуулук жана паралеллдүүлүк касиетке ээ болгондугу үчүн заманбап билим берүүнүн бардык талаптарына жооп берет.

Moodle системасын бекер колдонуу мүмкүнчүлүгүнүн негизинде системанын бардык мүмкүнчүлүктөрүн кеңири колдонууга болот. Ошонун негизинде Ош мамлекеттик университетинде магистранттарды окутуу үчүн <http://moodle.oshsu.kg> сайты колдонулат.

Moodle системасынын негизги мүмкүнчүлүктөрү

1. Онлайн жана офлайн окутуу мекемелери үчүн жарактуу;
2. Moodle дистанттык окутуу системасы жөнөкөй, жеңил, эффективдүү, түрдүү каражаттар менен шайкеш келет, браузерге анчалык чоң эмес талапты көрсөтөт;
4. Moodle дистанттык окутуу системасында жайгашкан курстардын тизмесинде ар бир курстар үчүн баяндалышы (описаниеси) камтылат;
5. Курстар боюнча издөө жүргүзүүгө болот;
6. Системанын коопсуздугу жогорку деңгээлде каралган.

Корутунду. Бул макалада магистранттарды окутуу үчүн Moodle системасын колдонуу каралды. Бул окутуу системасында атайын «Компьютердик моделдөө ыкмалары» деген курс уюштурулуп, МИТ факультетинин ИСТ(м)-1-22 тайпасынын магистранттары ошол системанын жардамында окушту.

Курстун акырында анкеталоо жүргүзүлдү. Анкеталоонун жардамында төмөнкүдөй жыйынтыктар алынды:

- ✓ курска катышкан бардык магистранттар Moodle дистанттык окутуу системасы менен таанышышты (100%);
- ✓ магистранттар Moodle системасы аркылуу маалыматтарды алууга, окутуучу менен баарлашууга, тапшырмаларды аткарууга жетишишти (63%);
- ✓ анкеталоо жүргүзгөн магистранттар мындан ары дистанттык окутуу системасындагы курстарга катышууну максатка ылайыктуу деп белгилешти (67%);
- ✓ Moodle системасын магистранттарды окутууда колдонуу кыйынчылыктарды жарата тургандыгын белгилешти (33%).

Төмөндөгүдөй жыйынтыктарды алууга болот.

Moodle системасында окутууда “окутуунун эффективдүүлүгү төмөндөйт” деген магистранттар булар практика жүзүндө окутуунун бул түрү менен анча жакшы тааныша элек магистранттар экендиги белгиленди. Ошондуктан биз бул окутуу системасын мындан ары күндүзгү, дистанттык жана магистратура бөлүмүндөгү дисциплиналарда колдонуп, Moodle системасын кеңири жайылтууну максат кылдык.

Жыйынтыктап айтканда, Moodle дистанттык окутуу системасын окутуунун өз алдынча формасы катары кароого боло тургандыгы көрсөтүлгөн. Себеби окутуунун традициялык формасында ишке ашпаган кээ бир мүмкүнчүлүктөр жокко чыгарылып, аны эффективдүү пайдаланууга боло тургандыгы көрсөтүлдү. Ошондуктан экинчи жогорку билим алууда Moodle системасын колдонуу жетишерлик эффективдүү экендиги белгиленди.

Адабияттар:

1. Абдирайимова, Н. А. Moodle системасынын жардамында окуу курстарын түзүү: Окуу-усулдук колдонмо [Текст] / Н.А. Абдирайимова, Г. К. Өмүрбекова. - Ош, 2021. - 65 б.
2. Абдирайимова, Н. А. Окуу процессин автоматташтырууда Moodle системасынын өзгөчөлүктөрү [Текст] / Н.А. Абдирайимова, З. Ж. Мурзакматова // Наука и инновационные технологии. - 2016. - № 2 (2). - 115-117-бб.
3. Мэддисон Б. Пауэлл Moodle: Полное руководство [Текст] / Мэддисон Б. Пауэлл. - М.: Бином, 2010.
4. **"Видеокурсы по работе с системой Moodle"**
<https://www.youtube.com/watch?v=vDTU7ycrkyY>
5. ОшМунун сайты: <http://moodle.oshsu.kg>